ARREST VAN HET HOF (EERSTE KAMER) VAN 17 MEI 1972 [1]

Elfriede Meinhardt-Forderung tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

Zaak 24-71

Samenvatting

1. *Ambtenaren — Weduwe en gescheiden vrouw — Overlevingspensioen — Karakter — Berekening*
   (Statuut van de ambtenaren van de EG, bijlage VIII, artt. 27 en 28)
2. *Ambtenaren — Weduwe en gescheiden vrouw — Overlevingspensioen — Verdeling — Alimentatieverplichting bij echtscheiding — Bedrag — Bewijs*
   (Statuut van de ambtenaren, bijlage VIII, art. 28)
3. *Aan particulieren krachtens een gemeenschapsbepaling toegekend recht — Bewijs van het bestaan beheerst door de nationale wet — Bevoegdheden van de administratie der Commissie en van het Hof van Justitie*

1. De artikelen 27 en 28 van bijlage VIII van het Statuut van de ambtenaren strekken niet tot voortzetting, in een andere vorm, van een uit het huwelijk of de echtscheiding voortvloeiende alimentatieplicht ten behoeve van de weduwe of de gescheiden vrouw, doch doen een recht ontstaan dat de betrokkenen rechtstreeks aan het Statuut ontlenen en waarbij de alimentatievordering op de overleden ambtenaar slechts een rol speelt voor de berekening van de verdeling van het pensioen.

2. De laatste zin van de eerste alinea van artikel 28 mag niet aldus worden uitgelegd dat voor het bewijs van de alimentatieverplichting slechts een rechterlijke beslissing is toegelaten en andere middelen, die zijn voorgeschreven of toegelaten in de wet welke de gevolgen van de echtscheiding regelt, zijn uitgesloten.

3. Hoewel het bewijs van het bestaan van een krachtens een gemeenschapsbepaling toegekend recht wordt beheerst door de voor de betrokkene geldende nationale wet, moet toch de administratie der Commissie, en het Hof van Justitie in geval van beroep, voor een juiste toepassing van genoemde bepaling beoordelen of aan de door het nationale recht gestelde eisen is voldaan.

In de zaak 24-71

ELFRIEDE MEINHARDT-FORDERUNG, wonende te Wiesbaden 62, Burgstraße 6, ten deze vertegenwoordigd en bijgestaan door dr. Rossmeissl, K. Weidmann en

1 — Procestaal: Duits.

Wahl, advocaten te Wiesbaden, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij F. Wintersdorff, advocaat aldaar, avenue de la Liberté 22,

verzoekster,

tegen

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, ten deze vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J. Utermann, als gemachtigde, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij haar juridisch adviseur E. Reuter, 4, boulevard Royal,

verweerster,

alsmede MARIANNE MEINHARDT-PRANGE, wonende te Tervueren, Chaussée de Bruxelles 73, ten deze vertegenwoordigd door K. P. Zimmer, advocaat te Wiesbaden, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij N. Wennmacher, 17, boulevard Royal,

interveniënte,

betreffende verzoek tot nietigverklaring van het besluit van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 18 februari 1971, inzake de verdeling van een weduwenpensioen overeenkomstig artikel 28 van bijlage VIII van het Statuut van de ambtenaren, wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste Kamer),

samengesteld als volgt: J. Mertens de Wilmars (rapporteur), Kamerpresident, H. Kutscher en R. Monaco, Rechters,

Advocaat-Generaal: K. Roemer
Griffier: A. Van Houtte

het volgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

I — De feiten en het processverloop

Overwegende dat de aan het geding ten grondslag liggende feiten en het processverloop kunnen worden samengevat als volgt:

1. W. Meinhardt, personeelslid van de Commissie, was in 1945 in het huwelijk getreden met verzoekster; bij vonnis van het Landgericht Wiesbaden van 27 februari 1962 werd dit huwelijk ontbonden, waarbij hij alleen als schuldige werd aangemerkt. Op 4 januari 1963 hertrouwde hij met Marianne Prange. Hij overleed op 22 september 1969.

2. Verzoekster, die sinds de echtscheiding ononderbroken een maandelijkse toelage van 200 DM van de heer Meinhardt had ontvangen, verzocht de Commissie haar een gedeelte van het overlevingspensioen, bedoeld in artikel 79 van het Statuut van de ambtenaren, toe te kennen.
Ter ondersteuning van haar verzoek beroept verzoekster zich in hoofdzaak op artikel 28 van bijlage VIII van het Statuut van de ambtenaren, luidende: „Indien een na echtscheiding hertrouwde ambtenaar na zijn overlijden een weduwe achterlaat die recht heeft op overlevingspensioen, wordt dit pensioen tussen de gescheiden en niet hertrouwde vrouw en de weduwe verdeeld in de verhouding van de duur der huwelijken, indien het echtscheidingsvonnis alleen de ambtenaar als schuldige partij aanmerkt. Het deel, toegewezen aan de gescheiden en niet hertrouwde vrouw, kan echter niet meer bedragen dan de alimentatie die haar krachtens dat vonnis is toegekend."

3. De Commissie der Europese Gemeenschappen deelde verzoekster bij brief van 18 februari 1971, ondertekend door een harer directeuren-generaal en aangekomen op 9 maart 1971, mede dat zij „bij de Commissie geen pensioenrechten op grond van artikel 28 van bijlage VIII van het Statuut geldend kon maken" (bijlage I bij het verweerschrift).

4. Bij verzoekschrift van 1 juni 1971 heeft verzoekster onderhavig beroep tegen het besluit van 18 februari 1971 ingesteld.
Op 14 juli 1971 diende mevrouw Prange, weduwe van Meinhardt in tweede echt, ter griffie van het Hof een verzoekschrift in tot interventie aan de zijde van verweerster. Bij beschikking van 22 september 1971 heeft het Hof haar tot interventie toegelaten.
Het Hof heeft, op rapport van de Rechter-Rapporteur en gehoord de Advocaat-Generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.
Partijen zijn ter terechtzitting van 26 januari 1972 in hun pleidooien gehoord.
De Advocaat-Generaal heeft ter terechtzitting van 16 maart 1972 conclusie genomen.

II — Conclusies van partijen

Overwegende dat *verzoekster* concludeert dat het den Hove behage:

„het besluit van de Commissie nietig te verklaren en te verstaan dat verzoekster recht heeft op de helft van het overlevingspensioen dat de weduwe van W. Meinhardt rechtens toekomt";

Overwegende dat *verweerster* concludeert dat het den Hove behage:

„1. het beroep ongegrond te verklaren;
2. subsidiair het beroep ongegrond te verklaren voor zover verzoekster een weduwenpensioen vordert dat hoger is dan de tot dusverre door

W. Meinhardt verrichte maandelijkse betalingen van 200 DM;

3. verzoekster in de kosten van het geding te verwijzen;"

Overwegende dat *verzoekster* bij repliek de conclusies in haar verzoekschrift van 27 mei 1971 heeft gewijzigd in dier voege dat zij concludeert dat het den Hove behage:

„verweersters besluit nietig te verklaren en te verstaan dat verzoekster tot een bedrag van 200 DM deelt in het overlevingspensioen dat de weduwe van W. Meinhardt rechtens toekomt";

Overwegende dat *verweerster* bij dupliek persisteert in de conclusies sub 1 en 3 van haar verweerschrift en verklaart dat het onder 2 subsidiair geconcludeerde door de wijziging van de conclusies bij repliek zonder voorwerp is geraakt;

Overwegende dat verzoekster bij de mondelinge behandeling heeft verklaard alsnog de conclusies in haar verzoekschrift te handhaven;

dat verweerster harerzijds heeft verklaard de subsidiaire conclusie in haar verweerschrift te handhaven;

III — Middelen en argumenten van partijen

Overwegende dat de middelen en argumenten van partijen kunnen worden samengevat als volgt:

1. *Verzoekster* betoogt dat het onderhavige geschil over de vraag gaat of een alimentatievordering, waarvan het bedrag niet in het echtscheidingsvonnis zelf is vastgesteld, in aanmerking kan worden genomen als de in artikel 28, lid 1, van bijlage VIII van het Statuut bedoelde „alimentatie die haar krachtens het echtscheidingsvonnis is toegekend".

Deze vraag moet bevestigend worden beantwoord. In het recht van althans één Lid-Staat, namelijk het Duitse recht, wordt in het echtscheidingsvonnis immers nooit een uitspraak gedaan over de alimentatie of het bedrag daarvan; het vonnis brengt door de uitspraak over de schuld alleen gevolgen mede ten aanzien van de alimentatie. Bij genoemd artikel 28 kon geen met de nationale wetgeving strijdige, definitieve en exclusieve regeling worden gegeven; daarom is het in algemene bewoordingen gesteld, zodat het ook kan slaan op gevallen waarin de alimentatievordering wordt gebaseerd op het echtscheidingsvonnis.

De concrete vraag of verzoekster recht op alimentatie heeft, moet worden beoordeeld naar nationaal, in casu Duits, recht.

Verzoekster heeft ingevolge paragraaf 58 van het Ehegesetz recht op alimentatie verkregen. Hoewel er geen titel of overeenkomst is waarbij dit recht is vastgesteld, heeft zij een maandelijkse alimentatie van 200 DM ontvangen; uit de ononderbroken betaling van dit bedrag blijkt het bestaan van een stilzwijgende alimentatieovereenkomst in de zin van paragraaf 72 van het Ehegesetz.

Verzoekster heeft dus als gevolg van het echtscheidingsvonnis een recht op alimentatie verkregen; de rechtstoestand is aldus te beschouwen dat haar bij uitspraak na de echtscheiding een recht op alimentatie is toegekend. Daarom mag uit artikel 28 van bijlage VIII van het Statuut worden afgeleid dat verzoekster recht had op de helft van het door de Gemeenschappen uitgekeerde pensioen.

2. *Verweerster* en *interveniënte* antwoorden primair dat voor een verdeling van het overlevingspensioen tussen de weduwe en de gescheiden en niet hertrouwde vrouw van de overleden ambtenaar aan de volgende voorwaarden moet zijn voldaan:

— in het echtscheidingsvonnis moet alleen de ambtenaar als schuldige partij zijn aangemerkt;
— de overleden ambtenaar moest naar nationaal recht de feitelijke verplichting hebben gehad zijn gescheiden vrouw alimentatie te betalen;
— de alimentatieplicht moet bij rechterlijk vonnis zijn vastgesteld.

In casu zou aan de laatste twee voorwaarden niet zijn voldaan.

Zij antwoorden subsidiair dat zelfs wanneer aan verzoekster een recht op pensioen zou worden toegekend, dit toch

niet meer kan bedragen dan de beweerdelijk toegekende alimentatie van 200 DM.

a) Ten aanzien van de noodzaak van een rechterlijke beslissing

De *Commissie* erkent dat genoemd artikel 28 in eerste instantie verwijst naar rechtsstelsels waarin de alimentatie bij het echtscheidingsvonnis zelf wordt toegekend. Bij de uitlegging van deze bepaling moet rekening worden gehouden met rechtsstelsels, zoals het Duitse, waarin het echtscheidingsvonnis zich niet uitspreekt over de alimentatie.
Hoewel dus inderdaad niet in alle gevallen kan worden verlangd dat de alimentatie in het echtscheidingsvonnis wordt vastgesteld (zoals artikel 28 wellicht naar de letter suggereert), kan men voor het bestaan van een verplichting om een bepaald bedrag aan alimentatie te betalen, toch niet afzien van een bewijs in de vorm van een rechterlijke beslissing.
Ter ondersteuning van haar betoog wijst verweerster op de bezwaren van een stelsel waarin de instelling voor de nakoming van de in artikel 28 omschreven verplichtingen niet beschikt over een uitspraak van een nationale rechter, waarin het bestaan en het bedrag van de alimentatieplicht van de overleden ambtenaar nauwkeurig is aangegeven.
Een geschreven — en a fortiori een stilzwijgende — overeenkomst is onvoldoende om een recht op een gedeelte van een pensioen te staven. Verzoekster had zich dan ook door een Duitse rechter een alimentatie moeten laten toekennen, ook al betwistte Meinhardt de alimentatieplicht niet.
De schijnbare gestrengheid jegens verzoekster is een gevolg van de aan het Statuut ten grondslag liggende beginselen, die aan de weduwe een bevoorrechte positie boven de gescheiden vrouw toekennen. Door ongeacht welk bewijs voor de alimentatieplicht toe te laten, zou men de weduwe — in casu interveniënte — benadelen, daar zij niet de mogelijkheid heeft gehad voor de Duitse rechter opheldering over de rechtstoestand te krijgen.
Verweerster voegt hieraan nog toe dat een afwijzende uitspraak van het Hof verzoekster vrijwel geen nadeel zou toebrengen. Verzoekster kan haar aanspraken op alimentatie immers nog tegenover de erfgenamen van de overledene geldend maken (paragraaf 70 van het Ehegesetz), hetgeen haar een titel verschaft voor een eventueel gedwongen executie tegen de erfgenamen op het weduwenpensioen van de Gemeenschap.
Deswege ondervraagd tijdens de mondelinge behandeling, verklaarde verweerster echter dat verzoekster naar haar mening thans niet meer door middel van een „Feststellungsklage" (§ 256, Z.P.O.) kan doen erkennen dat zij tegen Meinhardt een titel had over het tijdvak vóór diens overlijden, zodat zij definitief werd beroofd van iedere mogelijkheid van een rechtstreekse aanspraak tegen de Gemeenschap.
Interveniënte sluit zich aan bij de door de Commissie voorgestelde uitlegging van artikel 28 en erkent dat een rechterlijke alimentatietoewijzing na de echtscheiding of onder bepaalde omstandigheden een acte van alimentatieafspraak ten overstaan van de rechter in de plaats kan treden van het in artikel 28 verlangde vonnis.

Zij wijst bovendien op de volgende punten:

— Een alimentatieafspraak overeenkomstig § 72 van het Ehegesetz kan de bij vonnis toegekende alimentatie, als bedoeld in artikel 28, geenszins vervangen. Het ligt niet op de weg van de Commissie of van het Hof lacunes in verzoeksters titel aan te vullen door in plaats van de bevoegde rechterlijke instanties vast te stellen dat een persoonlijke — overigens onbewezen — titel volgens de ten tijde der echtscheiding geldende nationale bepalingen in de plaats kan treden van een vonnis waarbij de alimentatie wordt toegekend.

Verzoekster kan overigens ook thans nog een alimentatieactie tegen de erfge-

namen van de overledene (in casu tegen interveniënte en haar minderjarige zoon) instellen op grond van § 70, tweede alinea, juncto § 58 van het Ehegesetz en aldus een bewijs van haar schuldvordering verkrijgen, waaraan zij, in samenhang met artikel 28, eventueel een recht tegen de Gemeenschap zou kunnen ontlenen.

— Niets had verzoekster verhinderd om bij leven van haar voormalige echtgenoot stappen te ondernemen ter verkrijging van een executoriale titel, waarbij zij zelfs met een onderlinge afspraak over het te betalen bedrag belang zou hebben gehad.

b) Ten aanzien van de feitelijke verplichting van de gescheiden echtgenoot aan verzoekster alimentatie te betalen

De *Commissie* betoogt dat zelfs wanneer men aanneemt — quod non — dat een voor af na echtscheiding gemaakte afspraak een toereikende titel oplevert voor toepassing van artikel 28, toch nog moet worden bewezen dat verzoekster naar het ten tijde der echtscheiding geldende Duitse recht (§ 58 van het Ehegesetz) inderdaad recht op alimentatie had, dat in de afspraak uitvoering vond.

Het feit dat gedurende 8 jaar zonder enig voorbehoud maandelijkse betalingen van 200 DM zijn gedaan, is niet voldoende om het bestaan van een dergelijke verplichting in de zin van § 58 van het Ehegesetz te staven.

§ 58 kent slechts een recht op alimentatie toe, wanneer aan bepaalde voorwaarden betreffende het inkomen der echtgenoten is voldaan en wanneer de echtgenoot schuld heeft. Volgens verweerster kunnen de feiten die door verzoekster voor haar alimentatievordering zijn aangevoerd — overigens te laat ingevolge artikel 42, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering — geen alimentatievordering in de zin van § 58 rechtvaardigen. De inkomsten van Meinhardt bedroegen op het tijdstip van de echtscheiding slechts ongeveer 1 500 DM en die van verzoekster meer dan 500 DM; verzoekster dient rekening te houden met de nieuwe lasten voor Meinhardt wegens zijn huwelijk met mejuffrouw Prange en de geboorte van een kind. Deze zouden een vordering tot herziening van de alimentatieafspraak hebben gerechtvaardigd en tot verlaging van het deel voor de gescheiden vrouw hebben geleid. Hiermede staat vast dat verzoekster in rechte nooit had kunnen slagen met een vordering op grond van § 58 van het Ehegesetz.

De betalingen van 200 DM hadden derhalve niet het karakter van alimentatie, dit is althans niet bewezen.

Interveniënte merkt nog op dat verzoekster na haar echtscheiding nooit een alimentatievordering heeft gehad. De inkomsten der beide echtgenoten waren namelijk op het tijdstip van de echtscheiding niet van dien aard dat krachtens § 58 van het Ehegesetz aan verzoekster een alimentatie had kunnen worden toegekend.

— Meinhardt had vóór zijn echtscheiding een netto-inkomen van 1 575 DM, en nadien van 1 490 DM.

— De levensstandaard moet overigens worden beoordeeld naar hetgeen Meinhardt op het ogenblik van de feitelijke scheiding in 1960 verdiende. Deze was betrekkelijk laag, daar Meinhardt eerst in 1961, enkele maanden vóór zijn echtscheiding, Europees ambtenaar werd.

— Ten slotte bedragen verzoeksters inkomsten thans ten minste 1 300 DM bruto (en niet slechts 580 DM, zoals zij beweert en had moeten bewijzen).

Interveniënte betoogt subsidiair dat zelfs wanneer zou worden bewezen dat verzoekster vóór het overlijden van Meinhardt een alimentatievordering van 200 DM had gehad, dit bedrag na zijn dood aanzienlijk moest worden verlaagd ingevolge de bepaling van § 70, tweede alinea, van het Ehegesetz, dat het bedrag van de alimentatie na het overlijden van de schuldenaar naar billijkheid wordt vastgesteld.

c) Ten aanzien van de wijze van verdeling van het pensioen

Verweerster en *interveniënte* betogen met betrekking tot de eventuele verde-

ling van het pensioen dat in het beroep geen enkel argument wordt aangevoerd voor de aanspraak op een hoger gedeelte van het overlevingspensioen dan het door Meinhardt tot zijn overlijden betaalde bedrag van 200 DM.
Zij voegen hieraan toe dat verzoekster die bij repliek deze conclusie had laten vallen, haar oorspronkelijke conclusie op dit punt niet bij pleidooi alsnog kon handhaven.

3. *Verzoekster* antwoordt als volgt:

a) Ten aanzien van de noodzaak van een rechterlijke beslissing

Verzoekster merkt op dat gescheiden echtgenoten krachtens de paragrafen 58 en 72 van het Ehegesetz zeer wel een afspraak kunnen maken over de alimentatie. Het ware onbillijk te eisen, zoals de Commissie doet, dat de echtgenote hierover een rechterlijke uitspraak moet vragen, terwijl partijen het in feite eens zijn over de alimentatie.
Artikel 28 van bijlage VIII van het Statuut moet naar haar mening dan ook aldus worden uitgelegd, dat de gescheiden vrouw recht heeft op een pensioen tot het bij het echtscheidingsvonnis toegekende bedrag, doch dat het bestaan en het bedrag van de wettelijke alimentatie met andere middelen kunnen worden bewezen, wanneer het nationale rechtsstelsel van betrokkenen dit meebrengt of voorschrijft.

b) Ten aanzien van de feitelijke verplichting alimentatie te betalen en de vraag of de betalingen van 200 DM het karakter van alimentatie hadden

Verzoekster betoogt dat Meinhardt krachtens § 58 van het Ehegesetz — de in casu doorslaggevende bepaling — verplicht was maandelijks een bedrag van 200 DM te betalen.
De theoretische verplichting vloeit voort uit het echtscheidingsvonnis en de concrete inhoud uit een juiste toepassing van de beginselen van § 58 van het Ehegesetz.
Volgens deze paragraaf moet ter bepaling van het bedrag van de alimentatie rekening worden gehouden met de middelen van de schuldenaar op het tijdstip van de echtscheiding, met de inkomsten van de schuldeiseresse en met de normale levensstandaard der echtgenoten op het ogenblik van de scheiding. Aangezien haar inkomen uit beroep 580 DM per maand bedraagt en dat van Meinhardt op het tijdstip van de echtscheiding 2 200 DM bedroeg, is verzoekster van mening dat zij met een bedrag van 200 DM in staat wordt gesteld 1/3 van het inkomen van haar echtgenoot te bereiken, hetgeen gewoonlijk aan de buiten haar schuld gescheiden vrouw wordt toegekend.
Ten slotte merkt verzoekster op dat het bedrag van 200 DM wel degelijk het karakter van een alimentatie had.

c) Ten aanzien van de wijze van betaling van het pensioen

Na bij repliek haar vordering voor het pensioengedeelte boven de 200 DM te hebben laten vallen, handhaaft *verzoekster* bij pleidooi haar oorspronkelijke, in het verzoekschrift vervatte conclusie, strekkende tot uitkering van de helft van het weduwenpensioen. Ter motivering van dit verzoek voert zij aan dat haar slechtere gezondheidstoestand betaling van een hoger bedrag rechtvaardigt.

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat het beroep in de eerste plaats strekt tot nietigverklaring van het door de Directeur-generaal Personeel der Commissie bij brief van 18 februari 1971 aan verzoekster medegedeelde besluit;

dat verweerster bij dit besluit weigerde aan verzoekster het gedeelte van het overlevingspensioen toe te kennen, dat volgens de artikelen 27 en 28 van bijlage VIII van het Statuut van de ambtenaren onder bepaalde voorwaarden ten goede komt aan de gescheiden vrouw van de overleden ambtenaar, wanneer deze ambtenaar ook een weduwe achterlaat;

2 Overwegende dat luidens artikel 79 van het Statuut de weduwe van de ambtenaar recht heeft op een overlevingspensioen overeenkomstig bijlage VIII van dit Statuut;

dat in artikel 17 van deze bijlage het pensioenrecht van de weduwe van de overleden ambtenaar wordt geregeld;

dat volgens artikel 27 van deze bijlage de van echt gescheiden vrouw van een ambtenaar bij diens overlijden recht heeft op hetzelfde overlevingspensioen, onder de tweeledige voorwaarde dat het echtscheidingsvonnis alleen de echtgenoot als schuldige partij aanmerkt en dat de gescheiden vrouw niet vóór het overlijden van haar vroegere echtgenoot is hertrouwd;

dat artikel 28 van bijlage VIII de toekenning van het overlevingspensioen regelt ingeval de overleden ambtenaar een weduwe en een gescheiden vrouw achterlaat;

dat in dat geval het overlevingspensioen in beginsel wordt verdeeld in de verhouding van de duur der huwelijken;

3 dat deze bepalingen niet strekken tot voortzetting, in een andere vorm, van een uit het huwelijk of de echtscheiding voortvloeiende alimentatieplicht ten behoeve van de weduwe of de gescheiden vrouw, doch een recht doen ontstaan, dat de betrokkenen uitsluitend in hun hoedanigheid van weduwe of gescheiden en niet hertrouwde vrouw rechtstreeks aan het Statuut ontlenen;

dat echter volgens artikel 28 het deel, toegewezen aan de gescheiden vrouw, niet meer kan bedragen dan de alimentatie die haar krachtens het echtscheidingsvonnis is toegekend;

4 Overwegende dat de Commissie ter motivering van haar afwijzend besluit jegens verzoekster enerzijds heeft overwogen dat zij niet heeft aangetoond dat de maandelijkse betaling van 200 DM door haar echtgenoot haar verschuldigd was uit hoofde van „alimentatie op grond van hun echtscheiding" en anderzijds dat krachtens artikel 28 van genoemde bijlage de alimentatie en de hoogte daarvan bij het echtscheidingsvonnis moesten zijn vastgesteld, hetgeen in casu niet was geschied;

5 Overwegende dat artikel 28 niet betrekking heeft op het bestaan van het recht op overlevingspensioen, maar alleen op de vaststelling van het aan de gescheiden vrouw toekomende deel, wanneer haar recht met dat van de weduwe samenloopt;

dat zulks bevestiging vindt in de tweede alinea van dit artikel, bepalende dat bij overlijden van een der rechthebbenden van het overlevingspensioen haar deel bij dat van de ander wordt gevoegd;

dat verweerster anderzijds erkent dat de litigieuze bepaling niet letterlijk kan worden opgevat in die zin dat het bedrag van de alimentatie zou moeten worden vastgesteld in het echtscheidingsvonnis zelf, doch wel stelt dat steeds een vonnis moet worden overgelegd;

6 Overwegende dat het bestaan en het bedrag van de alimentatieverplichting van de ambtenaar jegens zijn gescheiden vrouw in beginsel moeten worden vastgesteld volgens de wet die de gevolgen van de echtscheiding regelt;

dat in vele Staten, en met name in een aantal Lid-Staten, de alimentatie tussen echtgenoten wegens echtscheiding niet behoeft en in bepaalde gevallen zelfs niet kan worden vastgesteld bij het echtscheidingsvonnis of een latere rechterlijke beslissing, doch mede kan worden vastgesteld bij overeenkomst tussen partijen;

dat, indien zou worden geëist dat het bestaan en het bedrag van de alimentatieverplichting door middel van een rechterlijke beslissing wordt bewezen, terwijl de wet die de gevolgen van de echtscheiding regelt, de aanwending van zodanige beslissing niet kent, althans niet voorschrijft, zulks zou betekenen dat in bepaalde gevallen het recht op weduwenpensioen, dat het Statuut toekent aan de gescheiden vrouw wier man alleen als schuldige partij is aangemerkt, niet geldend kan worden gemaakt;

dat zulks niet de bedoeling van de auteurs van het Statuut kan zijn geweest;

dat mitsdien de laatste zin van de eerste alinea van artikel 28 niet aldus mag worden uitgelegd dat voor het bewijs van de alimentatieverplichting andere middelen, die zijn voorgeschreven of toegelaten in de wet welke de gevolgen van de echtscheiding regelt, zijn uitgesloten;

dat artikel 28 derhalve ten doel heeft een vast aanknopingspunt in het voor de betrokkenen geldende nationale recht aan te geven;

7 dat derhalve verweerster, door te weigeren verzoekster het in artikel 28 van bijlage VIII bedoelde deel van het overlevingspensioen toe te kennen, zonder te hebben onderzocht of de wet die de gevolgen van de echtscheiding regelt, ten bewijze van het recht op alimentatie een vonnis eist, heeft gehandeld in strijd met genoemd artikel 28;

8 dat het besluit derhalve moet worden vernietigd;

9 Overwegende dat het beroep in de tweede plaats ertoe strekt dat het Hof verklaart voor recht dat verzoekster recht heeft op een deel van het overlevingspensioen, en het bedrag daarvan vaststelt;

dat krachtens artikel 91 van het Statuut het Hof bevoegd is dienaangaande uitspraak te doen;

10 Overwegende dat vaststaat dat bij verzoeksters echtscheiding alleen haar echtgenoot als schuldige partij is aangemerkt en dat zij niet hertrouwd is;

dat voorts tussen partijen vaststaat dat W. Meinhardt, sedert de echtscheiding en tot zijn overlijden, aan verzoekster maandelijks ononderbroken een bedrag van 200 DM heeft betaald;

dat verzoekster en de overleden ambtenaar de Duitse nationaliteit bezaten en dat de echtscheiding in de Bondsrepubliek Duitsland is uitgesproken;

11 Overwegende dat tussen partijen evenmin is betwist dat krachtens de Duitse wet, die in casu de rechtsverhouding tussen de gescheiden echtgenoten beheerst, de alimentatie waarop de echtgenote overeenkomstig paragraaf 58 van het Duitse Ehegesetz aanspraak kan maken, bij overeenkomst tussen partijen kan worden geregeld;

dat dit zelfs een stilzwijgende overeenkomst kan zijn, waarvan het bewijs kan voortvloeien uit de omstandigheden van de uitvoering en met name van de betaling, indien zij van dien aard zijn dat aannemelijk is dat de betalingen uit hoofde van alimentatie zijn gedaan;

12 Overwegende dat, hoewel het bewijs van het bestaan en van het bedrag van de wegens echtscheiding verschuldigde alimentatie in casu door de Duitse wet wordt beheerst, toch de Commissie, en het Hof van Justitie in geval van beroep ter zake van de toepassing van artikel 28 van bijlage VIII, voor een juiste toepassing van dit artikel 28 moeten beoordelen of aan de door het nationale recht gestelde eisen is voldaan;

dat het over een lange periode onafgebroken en regelmatig karakter der betalingen, het bedrag in verhouding tot het salaris van de ambtenaar en de vermoede inkomsten van de gescheiden echtgenote, mede gezien de schuldigverklaring van de debiteur, het redelijkerwijs aannemelijk maken dat deze betalingen zijn gedaan ter uitvoering van een alimentatieverplichting wegens echtscheiding;

dat noch verweerster noch interveniënte overigens een aanvaardbare reden hebben opgegeven, op grond waarvan de heer Meinhardt bedoelde betalingen

zou hebben verricht, indien hij zich daartoe niet uit hoofde van alimentatieverplichting gehouden had geacht;

dat verzoekster derhalve recht heeft op een deel van het overlevingspensioen;

13 dat dit deel moet worden vastgesteld op 200 DM per maand, welk bedrag haar ten tijde van het overlijden van haar gescheiden man werd betaald;

dat immers de bestaansmiddelen waarover zij beschikt in verhouding tot haar huidige behoeften, alsmede de vraag of zij eventueel een alimentatievordering tegen de erfgenamen van haar gescheiden man heeft, niet van invloed zijn op de toepasselijkheid van de artikelen 27 en 28 van bijlage VIII van het Statuut;

dat deze bepalingen niet voorzien in een voortgezette alimentatieverplichting, doch in een recht dat de gescheiden vrouw en de weduwe rechtstreeks aan het Statuut ontlenen en waarbij de alimentatievordering op de overleden ambtenaar slechts een rol speelt voor de berekening van de verdeling van het pensioen;

Ten aanzien van de kosten

14 Overwegende dat ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering de in het ongelijk gestelde partij in de kosten moet worden verwezen;

dat verweerster in het ongelijk is gesteld;

Gezien de processtukken;
Gehoord het rapport van de Rechter-Rapporteur;
Gehoord de pleidooien van partijen;
Gehoord de conclusie van de Advocaat-Generaal;
Gelet op het Statuut van de ambtenaren, met name de artikelen 79 en 91, en bijlage VIII van het Statuut, de artikelen 17, 27 en 28;
Gelet op het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de EEG;
Gelet op het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, met name artikel 69;

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste Kamer),

rechtdoende:

1. **vernietigt het afwijzend besluit der Commissie, vervat in haar brief van 18 februari 1971;**

2. verstaat dat de Commissie van de Europese Gemeenschappen ten laste van de pensioenuitkering krachtens artikel 79 en bijlage VIII van het Statuut, gehouden is verzoekster maandelijks een bedrag van 200 DM te betalen;

3. verstaat dat de Commissie van de Europese Gemeenschappen de door verzoekster gemaakte kosten zal dragen;

4. verstaat dat interveniënte voor haar eigen kosten zal opkomen.

Mertens de Wilmars Kutscher Monaco

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op zeventien mei negentienhonderdtweeënzeventig.

De Griffier
A. Van Houtte

De President van de Eerste Kamer
J. Mertens de Wilmars

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL K. ROEMER VAN 16 MAART 1972 [1]

Mijnheer de President,

mijne heren Rechters,

Volgens het Statuut van de ambtenaren, namelijk artikel 27 van bijlage VIII (de „pensioenregeling"), heeft „de van echt gescheiden vrouw van een ambtenaar bij diens overlijden recht op het overlevingspensioen overeenkomstig dit hoofdstuk, mits het echtscheidingsvonnis alleen de ambtenaar als schuldige partij aanmerkt . . .". Artikel 28 van de pensioenregeling bepaalt: „Indien een na echtscheiding hertrouwde ambtenaar na zijn overlijden een weduwe achterlaat die recht heeft op overlevingspensioen, wordt dit pensioen tussen de gescheiden en niet hertrouwde vrouw en de weduwe verdeeld in de verhouding van de duur der huwelijken, indien het echtscheidingsvonnis alleen de ambtenaar als schuldige partij aanmerkt. Het deel, toegewezen aan de gescheiden en niet hertrouwde vrouw, kan echter niet meer bedragen dan de alimentatie die haar krachtens dat vonnis is toegekend."

Op deze bepalingen beroept verzoekster in het onderhavige geding zich om van de Commissie een gedeelte van het weduwenpensioen te krijgen. Zij was namelijk sedert 19 mei 1945 gehuwd met een op 1 juli 1961 bij de Commissie der Eu-

1 — Vertaald uit het Duits.